
Proposta per a una nova
política de residus/recursos

De l'Espanya a la cua en la gestió de residus a l'Espanya pionera en la gestió de recursos

---

Novembre 2015

2015	PROPOSTES PER AL CANVI	2020
<p>Generació de residus urbans: 449 kg habitant/any</p>	<p>Revisió del Pla de Prevenció de residus que inclogui objectius, mesures concretes i pressupost per a fomentar la prevenció i la reutilització.</p>	<p>La producció de residus serà inferior a 430 kg per habitant i any com a conseqüència de la promoció de la reducció en origen, la reutilització i la desmaterialització en tots els àmbits.</p>
<p>Interès gairebé nul de les administracions en el foment de la prevenció i la reutilització</p>	<p>Aplicació concreta d'instruments econòmics, fiscals i legals per a fomentar la reutilització, preparació per a la reutilització i el reciclatge.</p>	<p>S'aconseguirà reutilitzar el 50% dels envasos comercials o de transport al temps que la preparació per a la reutilització del 5% dels RAEE, el tèxtil i els mobles serà una realitat.</p>
<p>Recollida separada matèria orgànica 10%</p>	<p>Aprovació d'un Pla Nacional de Bioresidus que estableixi l'obligatorietat de la recollida separada de la fracció orgànica, que representa el 40% de la bossa d'escombraries en origen.</p>	<p>El 70% de tots els residus generats seran recuperats per a la seva correcta reutilització o reciclatge i, com a màxim, només el 30% seran destinats a tractament finalista. Amb aquestes xifres es compliran els objectius marcats per Brussel·les per al 2020.</p>
<p>Residus domèstics incinerats o abocats 70%</p>	<p>Foment de les campanyes de formació i comunicació entre ciutadania, associacions, PIMES, etc... sobre els beneficis de l'economia circular i les mesures concretes a aplicar.</p>	<p>Les bosses comercials de nanses no biodegradables i safates d'un sol ús es reduiran en un 90% i les bosses oxodegradables estaran completament prohibides.</p> <p>Amb la implantació del Sistema de Dipòsit i Retorn es reciclaran el 85% dels envasos de begudes subjectes al sistema. De la mateixa manera, es reintroduiran els envasos reutilitzables per al sector domèstic.</p>
<p>92 abocadors denunciats davant el Tribunal de Luxemburg</p>	<p>Instauració de mecanismes de control que assegurin de manera eficaç el compliment de les mesures anteriors.</p>	<p>Totes aquestes mesures suposaran un impacte positiu en la consciència ciutadana que comportarà una reducció tant de l'ús de recursos naturals com del malbaratament alimentari.</p>

Font: Eurostat, MAGRAMA, Programa Estatal de Prevenció de Residus 2014-2020, Llei 22/2011 de residus i sòls contaminats, Reial Decret d'aparells elèctrics i electrònics i els seus residus (RAEE)

La Unió Europea ha marcat un camí per als propers anys, amb el 2020 com a primera meta. L'objectiu és avançar cap a un ús eficient dels recursos en el marc del Residu Zero. Per a això, és imprescindible modificar la gestió dels residus i la visió que es té d'ells, entenent-los com a recursos i no com a deixalles.

La situació és insostenible, tant des del nivell més tècnic - amb un 60% d'eliminació en abocadors, 10% d'incineració i només un 30% d'aprofitament (dades d'Eurostat 2015) - com des de la percepció de la ciutadania i els mitjans de comunicació, que veuen carrers, platges i boscos plens d'envasos i brossa abandonada i contaminant els nostres espais, afectant la nostra fauna i flora; amb denúncies per part de la Comissió Europea per la mala gestió dels nostres abocadors i amb escassa transparència i participació pública en el sector.

Una gestió basada en els recursos continguts en els residus és econòmicament viable i crea llocs de treball verds. Només a tall d'exemple: segons dades de la Comissió Europea, per reciclar 10.000 tones de residus es necessita fins a 250 llocs de treball, enfront dels 20 o 40 que es necessiten si els residus s'incineren o els 10 si acaben en un abocador. A més, aquest ús més racional dels recursos implica un impacte positiu en la ciutadania que, davant l'esgotament d'un model de producció i consum sense límit busca pautes més respectuoses amb l'entorn i rebutja la construcció de noves infraestructures d'eliminació de residus en els seus municipis.

En definitiva, cal introduir criteris de sostenibilitat i eficiència en la fase de disseny i producció, aplicar l'ecodisseny i la responsabilitat ampliada del productor amb més rigor i fomentar al màxim l'ús de matèries primeres secundàries procedents de materials reciclats. Amb una política innovadora i amb més control de tots els processos, és possible activar l'economia, minimitzar la generació de residus i crear nous llocs de treball, disminuint al mateix temps el consum de matèries primeres i l'impacte ambiental.

Diagnòstic de la situació actual

Espanya ha avançat poc en la gestió dels residus segons la jerarquia establerta a nivell europeu. Malgrat de la despesa milionària que les administracions dediquen als residus, més del 70% acaben en abocadors, incineradores o perduts en el nostre entorn, mentre que menys d'un 30% es recicla i composta. Una xifra reveladora: segons l'INE, encara més del 80% dels residus es recullen barrejats.

El reciclatge i compostatge s'ha incrementat únicament cinc punts en els últims cinc anys. Hem arribat a un 30%, xifra molt llunyana del 50% exigida per la Directiva Marc per al 2020, que s'espera creixi almenys fins al 70% al 2030.

Amb el model de gestió actual es dediquen una quantitat ingent de recursos per no arribar a complir ni amb els objectius mínims. A més, les greus repercussions en el nostre territori d'aquesta realitat creixen: pèrdua de recursos naturals i econòmics i contaminació terrestre, marina i atmosfèrica provocada pels abocadors i les incineradores i per l'extracció contínua de matèries primeres.

Desenvolupaments de la legislació estatal

A nivell legislatiu tampoc hem avançat en els últims anys: el Pla de Prevenció de Residus s'ha aprovat sense mesures vinculants i pressupost associat que ofereixin resultats reals i tangibles; no s'han posat en marxa mesures per a la recollida separada obligatòria en origen dels bioresidus i la fabricació de compost de qualitat; s'ha avançat molt poc en les mesures de foment de la reutilització i preparació per a la reutilització; i s'ha obstaculitzat la posada en marxa d'un Sistema de Dipòsit i Retorn d'envasos de begudes compatible amb els sistemes integrats de gestió i que milloraria significativament la recollida separada de llaunes, ampolles i brics i el seu reciclatge o reutilització.

Finalment, el recent aprovat Pla Estatal Marc de Residus neix amb objectius poc ambiciosos de reciclatge, no incentiva de manera eficaç la reutilització ni els sistemes més eficaços de recollida i reciclatge i dona suport a la incineració i co-incineració com a camí 'fàcil' d'aconseguir els objectius a curt termini.

Els residus s'han d'integrar en una estratègia més àmplia de consum i gestió dels recursos naturals, basada en els primers passos de la jerarquia europea, amb objectius vinculants i separats, de reducció, preparació per a la reutilització i reciclatge.

Propostes per una NOVA POLÍTICA de recursos/residus

Proposem treballar en quatre àmbits prioritaris perquè l'Estat espanyol pugui passar del furgó de cua actual a ser referent europeu en matèria de gestió de recursos / residus, en línia amb una economia circular neta:

1. Revisió del Pla de Prevenció de residus que inclogui objectius, mesures concretes i pressupost en:

- Aplicar polítiques de promoció de la reducció en origen, reutilització i desmaterialització en tots els àmbits.
- Fomentar l'ecodisseny per minimitzar la posada al mercat de productes no reutilitzables o no reciclables o amb presència de productes tòxics, nocius o perillosos.
- Potenciar la reutilització d'envasos i embalatges. Promoure l'estandardització dels envasos en línies concretes de begudes per facilitar l'eficàcia dels envasos i embalatges reutilitzables. Foment del compostatge domèstic o comunitari.
- Potenciar la preparació per a la reutilització de productes com els RAEE, els mobles o la roba així com el consum de productes recuperats, assegurant la seva recollida separada i establint objectius específics per a això. Reconèixer i promoure l'acció social que les entitats d'economia solidària realitzen associada a aquesta activitat.
- Actuar contra el malbaratament alimentari en el sector primari i agroalimentari, així com en l'àmbit de la distribució, la restauració i el domèstic.

2. Aprovació un Pla Nacional de Bioresidus per:

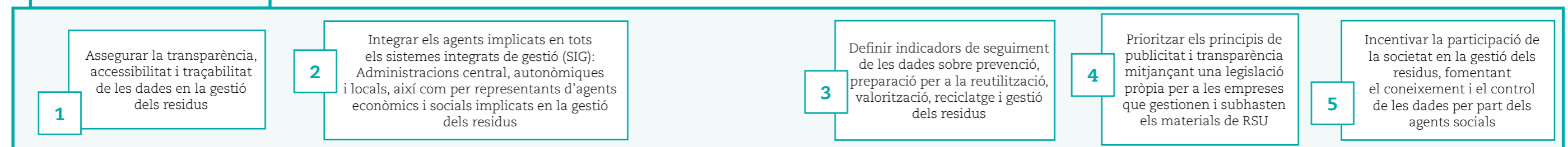
- Establir l'obligatorietat de la recollida separada de la fracció orgànica, que representa el 40% aproximadament de la bossa d'escombraries en origen.
- Fomentar la gestió de la fracció orgànica en plantes aeròbiques de proximitat descentralitzades i afavorir el compostatge domèstic o comunitari.
- Realitzar un diagnòstic de la necessitat de matèria orgànica en els sòls per zones/regions per promoure l'aplicació dels residus orgànics i beneficiar ambientalment als territoris i a l'agricultura del país.

3. Aplicar instruments econòmics, fiscals i legals per a fomentar la reutilització, preparació per a la reutilització i el reciclatge:

- Aplicar fiscalitat ambiental i penalització a l'abocament i incineració de residus: impostos per generació de residus, exempció d'IVA per a productes preparats per a reutilització i sancions per abocament o incineració. Descartar la incineració i co-incineració de residus per raons d'eficiència energètica, d'aprofitament de recursos i per evitar els impactes ambientals i a la salut que comporta aquest tractament finalista.
- Legislar per introduir objectius vinculants de reutilització en el sector dels envasos i embalatges comercials així com per als fluxos amb alt potencial de reutilització com RAEE, mobles o tèxtil.
- Regular la recollida de determinats tipus de productes (piles, acumuladors, telèfons, etc.) mitjançant sistemes eficients com el Dipòsit, Devolució i Retorn.
- Implantar un Sistema de Dipòsit, Devolució i Retorn (SDDR) per als envasos de begudes que aconsegueix una millora fonamental dels nivells de reutilització i reciclatge a l'estat Espanyol.
- Actuar sobre l'abandonament de residus al mar, com un dels problemes més apressants a nivell estatal i internacional, aplicant instruments legals, econòmics i fiscals més eficaços, com els SDDR, mesures en el sector pesquer i de transport marítim, etc.

4. Fomentar les campanyes de formació, informació / comunicació i assessorament dirigides cap a la ciutadania, associacions, PIMES, etc. sobre la nova visió de l'economia circular i les mesures concretes a aplicar. És fonamental integrar des del minut un a tots els agents implicats i il·lusionar amb un sistema més transparent i proper.

Mecanismes de control >>>

ENTITATS SIGNANTS

www.aeress.org

www.tierra.org

Asociación General de Consumidores

www.asgeco.org

Confederación de Consumidores y Usuarios

www.ceu.es

Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius

cepa.pangea.org

Clean Ocean Project

cleanoceanproject.org

www.ccoo.es

www.duh.de

www.ecologistasenaccion.org

www.ecologistes.cat

www.residusiconsum.org

www.greenpeace.org/espana/es

www.gremirecuperacio.org

Redes de Economía Alternativa y Solidaria

www.economiasolidaria.org

www.retorna.org

www.surfrider.eu

Unión de Consumidores de España - Asturias

www.uceasturias.com

www.ugt.es

Unión de Asociaciones familiares

www.unaf.org

www.uso.es

www.verdegaia.org